Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2012. gada 14. jūnijā*

Valsts pienākumu neizpilde — Personu brīva pārvietošanās — Migrējošu darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu piekļuve izglītībai — Finansējums augstākās izglītības iegūšanai ārpus attiecīgās dalībvalsts teritorijas — Nosacījums par dzīvesvietu

Lieta C-542/09

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2009. gada 18. decembrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *G. Rozet* un *M. van Beek*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Nīderlandes Karalisti, ko pārstāv *C. Wissels*, *J. Langer* un *K. Bulterman*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Beļģijas Karaliste, ko pārstāv *L. van den Broeck* un *M. Jacobs*, pārstāves,

Dānijas Karaliste, ko pārstāv *V. Pasternak Jørgensen*, pārstāve,

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāv *J. Möller* un *C. Blaschke*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

Zviedrijas Karaliste, ko pārstāv *A. Falk*, pārstāve,

personas, kas iestājušās lietā.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), tiesneši U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], A. Ross [*A. Rosas*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs M. A. Godisārs [*M.-A. Gaudissart*], nodaļas vadītājs,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 10. novembra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2012. gada 16. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, migrējošiem darba ņēmējiem un viņu apgādājamiem ģimenes locekļiem izvirzot nosacījumu par dzīvesvietu, proti, tā saukto noteikumu "par 3 no 6 gadiem", lai viņi varētu saņemt finansējumu augstākās izglītības iegūšanai ārpus Nīderlandes (turpmāk tekstā – "pārnesams finansējums"), Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir paredzēti saskaņā ar LESD 45. pantu un Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulas (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1992. gada 27. jūlija Regulu (EEK) Nr. 2434/92 (OV L 245, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Regula Nr. 1612/68"), 7. panta 2. punktu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2 Atbilstoši Regulas Nr. 1612/68 7. pantam:

"1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts pilsonis, citā dalībvalstī pilsonības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus kā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā – atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

2. Šāds darba ņēmējs bauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības, kā attiecīgās valsts darba ņēmēji.

[..]"

3 Regulas Nr. 1612/68 12. pantā ir noteikts:

"Ja dalībvalsts pilsoņa, kas ir vai ir bijis nodarbināts citā dalībvalstī, bērni uzturas tās teritorijā, viņus uzņem vispārējās izglītības, mācekļa un profesionālās izglītības programmās ar tādiem pašiem nosacījumiem kā minētās valsts pilsoņus.

Dalībvalstis atbalsta mēģinājumus dot iespēju šiem bērniem apgūt minētās programmas ar pēc iespējas labākiem nosacījumiem."

Nīderlandes tiesības

4 2000. gada likuma par studiju finansēšanu (*Wet studiefinanciering 2000*, turpmāk tekstā – "*WSF 2000*") 2.2. pants, kurā ir paredzēti nosacījumi, kurus izpildot, studentiem ir iespēja saņemt pilnu augstākās izglītības finansējumu, ja viņi studē Nīderlandē, ir formulēts šādi:

"1. Tiesības uz studiju finansējumu ir studentam, kam:

a) ir Nīderlandes pilsonība;

b) nav Nīderlandes pilsonības, bet kas studiju finansējuma jomā ir pielīdzināts Nīderlandes pilsonim saskaņā ar starptautiskas organizācijas līgumu vai lēmumu [..]

[..]."

5 Attiecībā uz pārnesamu finansējumu no *WSF 2000* 2.14. panta 2. punkta izriet, ka šādu priekšrocību var izmantot students, kam, pirmkārt, ir tiesības uz pilnu studiju finansējumu Nīderlandē un kas, otrkārt, tajā ir likumīgi nodzīvojis vismaz trīs gadus no pēdējiem sešiem gadiem pirms iestāšanās izglītības iestādē augstākās izglītības iegūšanai ārpus šīs dalībvalsts.

6 Saskaņā ar *WSF 2000* 11.5. pantu kompetentais ministrs acīmredzamos būtiskas netaisnības gadījumos var atkāpties no šī likuma 2.14. panta 2. punktā paredzētā nosacījuma par dzīvesvietu.

7 Līdz 2014. gada 1. janvārim tā sauktais noteikums par "3 no 6 gadiem" nav piemērojams visiem tiem studentiem, kam ir tiesības uz finansējumu augstākās izglītības iegūšanai Nīderlandē un kas vēlas turpināt šīs izglītības iegūšanu atsevišķos blakusesošajos reģionos, proti, Flandrijā un Briseles reģionā Beļģijā, kā arī Ziemeļreinā-Vestfālenē, Lejassaksijā un Brēmenē Vācijā.

Pirmstiesas procedūra

8 2007. gada vidū Komisija saņēma sūdzību, kas attiecās uz nosacījumu par dzīvesvietu, kurš ir paredzēts *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā, saskaņā ar kuru, lai saņemtu pārnesamu finansējumu, studentam papildus citu nosacījumu izpildei bija jābūt likumīgi nodzīvojušam Nīderlandē vismaz trīs gadus no pēdējiem sešiem gadiem pirms iestāšanās izglītības iestādē augstākās izglītības iegūšanai.

9 Pēc vēstuļu apmaiņas ar Nīderlandes iestādēm Komisija 2008. gada 4. aprīlī nosūtīja Nīderlandes Karalistei brīdinājuma vēstuli. Šajā vēstulē Komisija norādīja, ka *WSF 2000* paredzētais nosacījums par dzīvesvietu, ciktāl tas ir piemērojams migrējošiem darba ņēmējiem, tostarp pārrobežu darba ņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem, bija pretrunā Savienības tiesību normām par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos.

10 Ar 2008. gada 4. jūnija vēstuli Nīderlandes Karaliste atbildēja uz brīdinājuma vēstuli, apgalvojot, ka tā sauktais noteikums par "3 no 6 gadiem" atbilda Savienības tiesībām un ka tā bija izpildījusi pienākumus, kas tai bija noteikti saskaņā ar Regulas Nr. 1612/78 7. panta 2. punktu.

11 Pēc Komisijas dienestu un Nīderlandes iestāžu sanāksmes tās ar 2008. gada 24. oktobra vēstuli nosūtīja Komisijai papildu atbildi. Minētās iestādes arī izrādīja savu nodomu iesniegt Nīderlandes Parlamentam likumprojektu, ar ko groza tā saukto noteikumu par "3 no 6 gadiem".

12 Ar 2009. gada 15. aprīļa vēstuli Komisija izdeva argumentētu atzinumu, kurā tā secināja, ka Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi savus pienākumus, ņemot vērā LESD 45. pantu un Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu, un aicināja to veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šo atzinumu divu mēnešu termiņā no tā saņemšanas.

13 2009. gada 15. jūnijā šī dalībvalsts atkārtoti apstiprināja savu nostāju, uzsverot, ka *WSF 2000* paredzētais nosacījums par dzīvesvietu nav pretrunā Savienības tiesībām.

Tiesvedība Tiesā

14 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2010. gada 20. jūlija rīkojumu Beļģijas Karalistei, Dānijas Karalistei, Vācijas Federatīvajai Republikai un Zviedrijas Karalistei tika atļauts iestāties lietā Nīderlandes Karalistes prasījumu atbalstam.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

15 Savā prasības pieteikumā Komisija atgādina, ka 1992. gada 26. februāra spriedumā lietā C-3/90 *Bernini* (*Recueil*, I-1071. lpp.) Tiesa atzina, ka atbalsts uzturēšanās izdevumu segšanai un mācībām, lai turpinātu mācības vidējās vai augstākās izglītības iegūšanai, ir jāuzskata par sociālu priekšrocību Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkta nozīmē. Saskaņā ar šo pašu judikatūru, kas ir apstiprināta 1999. gada 8. jūnija spriedumā lietā C-337/97 *Meeusen* (*Recueil*, I-3289. lpp.), migrējoša darba ņēmēja bērns varēja atsaukties uz minēto 7. panta 2. punktu, lai iegūtu finansējumu savām studijām ar tādiem pašiem nosacījumiem kā tie, kas tiek piemēroti attiecīgās valsts darba ņēmēju bērniem, un viņam nevarēja izvirzīt papildu nosacījumu par viņa dzīvesvietu.

16 Komisija norāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips, kas ir paredzēts LESD 45. pantā un Regulas Nr. 1612/68 7. pantā, aizliedz ne tikai tiešu diskrimināciju pilsonības dēļ, bet arī jebkāda veida netiešu diskrimināciju, kas, piemērojot citus nošķiršanas kritērijus, rada vienu un to pašu rezultātu. Valsts iestādēm, kas atsaucas uz atkāpi no personu brīvas pārvietošanās pamatprincipa, katrā atsevišķā gadījumā ir jāpierāda, ka viņu tiesiskais regulējums ir nepieciešams un samērīgs tā mērķa sasniegšanai, uz kuru tas ir vērsts.

17 Komisija apgalvo, ka *WSF 2000* paredzētais nosacījums par dzīvesvietu rada netiešu diskrimināciju. Ir acīmredzams, ka, lai gan minētais nosacījums bija piemērojams vienādi valsts pilsoņiem un citiem Eiropas Savienības pilsoņiem, to, protams, bija vieglāk izpildīt valsts darba ņēmējiem, un tādējādi tas varēja nelabvēlīgāku stāvokli radīt tieši migrējošiem darba ņēmējiem.

18 Turklāt Komisija uzskata, ka šis nosacījums ir vēl vairāk diskriminējošs pārrobežu darba ņēmējiem un viņu bērniem, kas principā dzīvo dalībvalstī, kura nav nodarbinātības dalībvalsts, un kas nevar izpildīt tā saukto noteikumu par "3 no 6 gadiem". Šajā ziņā Komisija norāda, ka, apzinoties šo problēmu, Nīderlandes Karaliste ir piedāvājusi grozīt valsts tiesību aktus, lai atļautu piešķirt pārnesamu finansējumu studentiem, kas, kaut arī viņiem ir tiesības uz finansējumu, lai turpinātu augstākās izglītības iegūšanu Nīderlandē, ir dzīvojuši "Beļģijā, kādā no Vācijas pierobežas reģioniem vai Luksemburgā vismaz trīs gadus no pēdējiem sešiem gadiem pirms mācību uzsākšanas ārvalstīs".

19 Komisija uzskata, ka darba ņēmēju brīva pārvietošanās Savienībā ir pamattiesības un ka jebkurš šķērslis valstī var būt attaisnojams tikai tad, ja tas atbilst mērķim, kas ir saderīgs ar Līgumu par ESD, ir pamatots ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, ir piemērots, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai.

20 Komisija apgalvo, ka noteikuma par "3 no 6 gadiem" nepieciešamais un samērīgais raksturs, kā to apgalvo Nīderlandes iestādes, neizriet no 2005. gada 15. marta sprieduma lietā C-209/03 *Bidar* (Krājums, I-2119. lpp.) un 2008. gada 18. novembra sprieduma lietā C-158/07 *Förster* (Krājums, I-8507. lpp.). Šajos spriedumos Tiesas analīze attiecas uz situāciju, kādā atrodas studenti, kas nav ekonomiski aktīvi, uz kuriem neattiecas ne LESD 45. pants, ne Regula Nr. 1612/68 un no kuriem valsts iestādes varēja pieprasīt zināmas pakāpes integrāciju uzņemošajā dalībvalstī. Savukārt Komisija uzskata, ka, ņemot vērā LESD 45. pantu un Regulu Nr. 1612/68, ir jānovērtē migrējošo darba ņēmēju un viņu apgādājamo ģimenes locekļu piekļuve tādām sociālajām priekšrocībām kā atbalsts, kas tiek piešķirts augstākās izglītības iegūšanai.

21 Ar budžetu saistīti apsvērumi neietilpst primāru vispārējo interešu apsvērumu jēdzienā, kas ļauj attaisnot šķērsli darba ņēmēju pamattiesībām brīvi pārvietoties. Komisijai ir šaubas par to, ka noteikums par "3 no 6 gadiem" ir vienīgais, kas var nodrošināt izvirzītā mērķa sasniegšanu. Šajā ziņā ģeogrāfiskās teritorijas ierobežojums, kurā ir piemērojams pārnesamais finansējums, un ilgums ir paredzami pasākumi. Lai novērstu krāpšanos, pārbaudes to dalībvalstu teritorijā, kas nav Nīderlandes Karaliste, tiks veiktas, īstenojot koordināciju dalībvalstu starpā.

22 Nīderlandes Karaliste lūdz prasību noraidīt.

23 Primāri tā norāda, ka noteikums par "3 no 6 gadiem" nerada netiešu diskrimināciju. Ar minēto noteikumu tiekot nošķirti darba ņēmēji, kas dzīvo Nīderlandē vairāk nekā trīs gadus, un tie, kuri nav dzīvojuši šajā valstī šo laika posmu, jo runa esot par situācijām, kas nav līdzīgas. Tā kā *WSF 2000* 2.14. panta noteikumu mērķis ir veicināt studijas ārpus Nīderlandes, tas acīmredzami ir saistīts ar nosacījumu par dzīvesvietu valsts teritorijā. Nīderlandes Karaliste arī norāda, ka Tiesas judikatūrā jau ir tikusi pieļauta atšķirīga attieksme atkarībā no dažādām dzīvesvietām.

24 Pakārtoti, gadījumā, ja aplūkojamās situācijas būtu jāuzskata par līdzīgām, Nīderlandes Karaliste apgalvo, ka Komisija Regulas Nr. 1612/68 7. pantam piešķir pārāk plašu piemērošanas jomu. Šis pants principā attiecas tikai uz pašu migrējošo darba ņēmēju, bet uz priekšrocībām, kas piešķirtas viņa bērniem izglītības jomā, attiecas šīs pašas regulas 12. pants. Šī dalībvalsts uzsver, ka šis pēdējais minētais pants attiecībā uz bērniem paredz nosacījumu par dzīvesvietu, kurš esot pamatots tikai ar mērķi pierādīt zināmu saikni ar uzņemošās dalībvalsts sabiedrību. Tā kā Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā šāda nosacījuma nav, tā piemērošana darba ņēmēju bērniem izraisītu minētajā 12. pantā izvirzīto prasību apiešanu.

25 Pakārtoti tam Nīderlandes Karaliste apgalvo, ka noteikums par "3 no 6 gadiem" ir objektīvi pamatots un samērīgs ar izvirzīto mērķi.

26 Šī dalībvalsts uzskata, ka studentu mobilitātes sekmēšana ir paredzama tikai tad, ja pārnesamā finansējuma saņēmējiem ir patiesa saikne ar Nīderlandi. Pirmkārt, šī finansējuma mērķis ir sniegt iespēju studēt ārpus Nīderlandes studentiem, kas parasti to darītu Nīderlandē. Otrkārt, atteikšanās no noteikuma par "3 no 6 gadiem" radītu nepieņemamas finansiālas sekas un varētu ietekmēt šī atbalsta režīma pastāvēšanu. To, ka finansējuma saņēmēju noteikšanai var izvirzīt zināmus ierobežojumus, lai varētu turpināt nodrošināt finansējumu, Tiesa esot atzinusi iepriekš minētajos spriedumos lietā *Bidar* un lietā *Förster*.

27 Nīderlandes Karaliste uzskata, ka šo interešu aizsardzība attaisno noteikuma par "3 no 6 gadiem" piemērošanu arī darba ņēmējiem, jo pretējā gadījumā pārnesamu finansējumu saņemtu atsevišķas studentu kategorijas, kaut arī viņiem šāds finansējums nav paredzēts. Tā tas, piemēram, ir strādājošu studentu gadījumā, kas īslaicīgi strādā Nīderlandē tikai tāpēc, lai iegūtu minēto finansējumu.

28 Runājot par noteikuma par "3 no 6 gadiem" samērīgumu, Nīderlandes Karaliste norāda, ka neviens cits pasākums, piemēram, holandiešu valodas zināšanas, ģeogrāfisku robežu noteikšana, ārpus kurām pārnesama finansējuma saņemšana nebūtu iespējama, vai uzturēšanās ilguma pagarināšana, nevar tikpat efektīvi aizsargāt attiecīgās intereses. Turklāt uz Nīderlandi migrējušu darba ņēmēju bērniem, kas dzīvo ārpus šīs dalībvalsts, esot citas iespējas saņemt finansiālu atbalstu, proti, studiju finansējumu dalībvalstī, kurā viņi dzīvo, vai Nīderlandes mācību iestādēs.

29 Nīderlandes Karaliste turklāt atgādina, ka *WSF 2000* 11.5. pantā ir ietverts noteikums par taisnīgumu, kas konkrētajā gadījumā ļauj atkāpties no nosacījuma par dzīvesvietu, lai novērstu būtisku netaisnību.

30 Visbeidzot Nīderlandes Karaliste uzskata, ka Komisija nav ņēmusi vērā, ka kopš 2007. gada 1. septembra noteikums par "3 no 6 gadiem" nav piemērojams pārrobežu darba ņēmēju bērniem, kas vēlas studēt Nīderlandei blakusesošajos reģionos, proti, Flandrijā un Briseles reģionā, kā arī Ziemeļreinā-Vestfālenē, Lejassaksijā un Brēmenē. Šī izņēmuma no nosacījuma par dzīvesvietu piemērošanas termiņš esot pagarināts līdz 2014. gada 1. janvārim.

Tiesas vērtējums

31 LESD 45. panta 2. punktā ir paredzēts, ka darba ņēmēju pārvietošanās brīvība nozīmē to, ka likvidē jebkādu dalībvalstu darba ņēmēju diskrimināciju pilsonības dēļ attiecībā uz nodarbinātību, darba samaksu un citiem darba un nodarbinātības nosacījumiem.

32 Saskaņā ar Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu darba ņēmējam, kas ir kādas dalībvalsts pilsonis, citās dalībvalstīs ir tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmējiem.

33 Šis noteikums vienādi ir piemērojams gan migrējošiem darba ņēmējiem, kas dzīvo uzņemošajā dalībvalstī, gan pārrobežu darba ņēmējiem, kuri, kaut arī ir nodarbināti pēdējā minētajā dalībvalstī, dzīvo citā dalībvalstī (2007. gada 18. jūlija spriedums lietā C-213/05 *Geven*, Krājums, I-6347. lpp., 15. punkts).

34 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru palīdzība uzturēšanās un mācību maksas izdevumu segšanai sakarā ar studijām universitātē, kas ļauj iegūt profesionālo kvalifikāciju, ir sociāla priekšrocība Regulas Nr. 1612/86 7. panta 2. punkta nozīmē (1988. gada 21. jūnija spriedums lietā 39/86 *Lair*, *Recueil*, 3161. lpp., 24. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Bernini*, 23. punkts).

35 Tiesa arī ir atzinusi, ka studiju finansējums, ko dalībvalsts piešķir darba ņēmēju bērniem, migrējošam darba ņēmējam ir sociāla priekšrocība minētā 7. panta 2. punkta nozīmē, ja viņš turpina uzturēt bērnu (iepriekš minētie spriedumi lietā *Bernini*, 25. un 29. punkts, kā arī lietā *Meeusen*, 19. punkts).

36 Regulas Nr. 1612/86 7. panta 2. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstij, ja tā saviem darba ņēmējiem piedāvā iespēju iegūt izglītību, kas tiek nodrošināta citā dalībvalstī, ir pienākums šo iespēju attiecināt arī uz Savienības darba ņēmējiem, kuri dzīvo tās teritorijā (1988. gada 27. septembra spriedums lietā 235/87 *Matteucci*, *Recueil*, 5589. lpp., 16. punkts, un 1990. gada 13. novembra spriedums lietā C-308/89 *Leo*, *Recueil*, I-4185. lpp., 14. punkts).

37 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka gan LESD 45. pantā, gan Regulas Nr. 1612/68 7. pantā ietvertais vienlīdzīgas attieksmes princips aizliedz ne tikai acīmredzamu diskrimināciju pilsonības dēļ, bet arī jebkura veida slēptu diskrimināciju, kas, piemērojot citus nošķiršanas kritērijus, faktiski rada to pašu rezultātu (skat. it īpaši 1997. gada 27. novembra spriedumu lietā C-57/96 *Meints*, *Recueil*, I-6689. lpp., 44. punkts, un 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-269/07 Komisija/Vācija, Krājums, I-7811. lpp., 53. punkts).

38 Tas īpaši attiecas uz tādu pasākumu, kāds tiek aplūkots šajā gadījumā un kurā ir prasīts precīzs uzturēšanās ilgums, jo tas varētu būt nelabvēlīgs galvenokārt migrējošiem darba ņēmējiem un pārrobežu darba ņēmējiem, kas dzīvo citās dalībvalstīs, jo nerezidenti visbiežāk ir citu valstu pilsoņi (šajā ziņā skat. 1999. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/97 *Ciola*, *Recueil*, I-2517. lpp., 14. punkts, un 2011. gada 25. janvāra spriedumu lietā C-382/08 *Neukirchinger*, Krājums, I-139. lpp., 34. punkts). Šajā kontekstā nav nozīmes tam, vai strīdīgais pasākums attiecīgā gadījumā ietekmē gan valsts pilsoņus, kas nevar izpildīt šādu kritēriju, gan citu dalībvalstu pilsoņus. Lai pasākumu varētu atzīt par netieši diskriminējošu, nav nepieciešams, lai tas radītu labvēlīgāku stāvokli visiem valsts pilsoņiem vai radītu nelabvēlīgāku stāvoklī tikai citu dalībvalstu pilsoņiem, izņemot valsts pilsoņus (šajā ziņā skat. 2003. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-388/01 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-721. lpp., 14. punkts).

39 *WSF 2000* 2.14. panta 2. punkts ir balstīts tieši uz šāda veida kritēriju, jo tas pārnesama finansējuma piešķiršanai izvirza nosacījumu, ka ieinteresētā persona ir dzīvojusi Nīderlandē vismaz trīs gadus pēdējo sešu gadu laikā pirms iestāšanās izglītības iestādē augstākās izglītības iegūšanai ārpus šīs dalībvalsts.

40 Nīderlandes Karaliste tomēr apgalvo, ka attiecīgais Nīderlandes tiesiskais regulējums paredz atšķirību starp darba ņēmējiem, kas dzīvo Nīderlandē jau vismaz trīs gadus, un tiem, kuri neatbilst šim nosacījumam, jo runa esot par atšķirīgām situācijām. No studentu mobilitātes viedokļa situācija, kad studenti, kas dzīvo Nīderlandē, tiek mudināti doties ārpus Nīderlandes, pilnībā atšķiroties no tās, kurā studenti, kas dzīvo ārpus Nīderlandes, tiekot mudināti studēt ārpus šīs dalībvalsts. Šim tiesiskajam regulējumam ir raksturīgs tas, ka tas attiecas tikai uz personām, kuras dzīvo Nīderlandē un kuru pirmā doma, protams, ir studēt šajā dalībvalstī. Tādējādi tas, ka šīs situācijas nav salīdzināmas, izslēdz jebkādu diskrimināciju.

41 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru diskriminācija var rasties tikai tad, ja atšķirīgas normas piemēro salīdzināmās situācijās vai ja piemēro vienu un to pašu normu atšķirīgās situācijās (skat. it īpaši 1995. gada 14. februāra spriedumu lietā C-279/93 *Schumacker*, *Recueil*, I-225. lpp., 30. punkts, un 2011. gada 1. decembra spriedumu lietā C-253/09 Komisija/Ungārija, Krājums, I-12391. lpp., 50. punkts).

42 Šī principa piemērošanai obligāti ir nepieciešams, lai situāciju salīdzināmības kritērijs būtu pamatots ar objektīviem un viegli nosakāmiem apstākļiem. Šis kritērijs nedrīkstētu būt balstīts tikai uz iespēju, ka darba ņēmēji, kas ir nodarbināti Nīderlandē, bet kas dzīvo citā dalībvalstī, studē nevis Nīderlandē, bet dzīvesvietas dalībvalstī.

43 Kā ģenerāladvokāte to ir norādījusi secinājumu 52. un 53. punktā, atzīstot, ka migrējošo darba ņēmēju bērniem, kas vēlas studēt Nīderlandē, būtu jābūt pieejamam šādu studiju finansējumam tieši ar tādiem pašiem noteikumiem kā Nīderlandes pilsoņiem neatkarīgi no tā, vai viņi uzturas Nīderlandē vai citur, Nīderlandes Karaliste ir netieši apstiprinājusi, ka vismaz dažiem migrējošo darba ņēmēju bērniem – tāpat kā Nīderlandes darba ņēmēju bērniem – ir jau iepriekš noteikta iespēja studēt Nīderlandē neatkarīgi no tā, vai viņi tajā uzturas. Tādējādi Nīderlandes Karaliste vairs turpmāk nevar likumīgi apgalvot, ka dzīvesvietas dalībvalsts gandrīz automātiski noteiks, kur migrējošais darba ņēmējs vai viņa apgādājamie bērni studēs.

44 Līdz ar to, lai varētu piekļūt pārnesamam finansējumam, situāciju, kādā atrodas migrējošs darba ņēmējs, kas ir nodarbināts Nīderlandē, bet dzīvo citā dalībvalstī, vai situāciju, kādā atrodas migrējošs darba ņēmējs, kurš dzīvo un ir nodarbināts Nīderlandē, nepastāvot iespējai atsaukties uz uzturēšanās ilgumu, kas ir prasīts strīdīgajā pasākumā, var salīdzināt ar situāciju, kādā atrodas Nīderlandes darba ņēmējs, kurš vienlaikus dzīvo un strādā Nīderlandē.

45 Pakārtoti Nīderlandes Karaliste norāda, ka Komisija ir pārāk plaši interpretējusi Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu, jo šī tiesību norma principā attiecas tikai uz migrējošu darba ņēmēju. Uz priekšrocībām, kas ir paredzētas viņa bērniem saistībā ar piekļuvi izglītībai, attiecas šīs regulas 12. pants, kurā ir paredzēts nosacījums par dzīvesvietu, kas ir piemērojams minētajiem bērniem.

46 Nīderlandes Karaliste uzskata, ka iepriekš minētajos spriedumos lietā *Bernini* un lietā *Meeusen* Tiesa, atzīstot, ka Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts ir piemērojams migrējošu darba ņēmēju bērniem, šķiet, neņēma vērā atšķirīgās šo abu tiesību normu piemērošanas jomas. Tomēr tā to esot darījusi tikai tāpēc, ka lietās, kurās tika taisīti minētie spriedumi, Tiesa aplūkoja tiešu diskrimināciju. Tādējādi esot bijis jāpiemēro Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts. Savukārt gadījumā, kad nepastāv tieša diskriminācija, kā tas ir šajā gadījumā, šī vajadzība ir mazāk obligāta un ir jāpiemēro šīs regulas 12. pants.

47 Šajā ziņā ir jāmin šādi apsvērumi.

48 Migrējoša darba ņēmēja ģimenes locekļiem netieši ir piemērojama vienlīdzīga attieksme, kas šim darba ņēmējam ir nodrošināta ar Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu. Tā kā studiju finansējuma piešķiršana migrējoša darba ņēmēja bērnam migrējošam darba ņēmējam ir sociāla priekšrocība, bērns pats var atsaukties uz šo tiesību normu, lai iegūtu šo finansējumu, ja saskaņā ar valsts tiesībām tas tiek piešķirts tieši studentam. Tomēr šī iespēja iegūt finansējumu migrējošam darba ņēmējam ir sociāla priekšrocība minētās tiesību normas nozīmē tikai, ciktāl viņš turpina uzturēt savu pēcnācēju (1987. gada 18. jūnija spriedums lietā 316/85 *Lebon*, *Recueil*, 2811. lpp., 12. un 13. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Bernini*, 25. un 26. punkts).

49 Savukārt Regulas Nr. 1612/68 12. pants migrējoša darba ņēmēja bērniem piešķir pašiem savas tiesības piekļūt izglītībai. Šīs tiesības nav atkarīgas ne no apgādājama bērna statusa (1995. gada 4. maija spriedums lietā C-7/94 *Gaal*, *Recueil*, I-1031. lpp., 25. punkts), ne no viņu vecāku tiesībām uzturēties uzņemošajā dalībvalstī (2010. gada 23. februāra spriedums lietā C-310/08 *Ibrahim*, Krājums, I-1065. lpp., 40. punkts). Tās ir ne tikai migrējošu darba ņēmēju bērniem, jo tas ir piemērojams arī bijušo migrējošo darba ņēmēju bērniem (iepriekš minētais spriedums lietā *Ibrahim*, 39. punkts).

50 [Regulas Nr. 1612/68] 12. pantā ir tikai prasīts, lai bērns būtu dzīvojis ar vecākiem vai vienu no viņiem dalībvalstī laikā, kad vismaz viens no vecākiem tajā dzīvoja darba ņēmēja statusā (1988. gada 21. jūnija spriedums lietā 197/86 *Brown*, *Recueil*, 3205. lpp., 30. punkts, un 2010. gada 23. februāra spriedums lietā C-480/08 *Teixeira*, Krājums, I-1107. lpp., 52. punkts).

51 Kaut arī Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkta un 12. panta piemērojamība personām atšķiras, jāsecina, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka abi šie panti identiskā veidā paredz vispārīgu noteikumu, kas izglītības jomā liek ikvienai dalībvalstij nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret tās pilsoņiem un to darba ņēmēju bērniem, kas ir citas dalībvalsts pilsoņi un ir apmetušies uz dzīvi tās teritorijā (iepriekš minētais spriedums lietā *Leo*, 15. punkts).

52 Runājot par Nīderlandes Karalistes argumentu, kas attiecas uz iepriekš minētajiem spriedumiem lietā *Bernini* un lietā *Meeusen*, pietiek atgādināt par šī sprieduma 37. punktā minēto judikatūru, saskaņā ar kuru Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts aizliedz ne vien atklātu diskrimināciju pilsonības dēļ, bet vēl arī visas slēptās diskriminācijas formas, kuras, piemērojot citus izšķiršanas kritērijus, faktiski izraisa tādu pašu rezultātu.

53 Turklāt, kā ģenerāladvokāte to ir norādījusi secinājumu 35. punktā, Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā paredzētā pienākuma nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi piemērojamības personām apmērs nevar būt atkarīgs no diskriminācijas rakstura.

54 No tā izriet, ka *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā paredzētais nosacījums par dzīvesvietu rada nevienlīdzīgu attieksmi pret Nīderlandes darba ņēmējiem un migrējošiem darba ņēmējiem, kas dzīvo Nīderlandē vai ir nodarbināti šajā dalībvalstī kā pārrobežu darba ņēmēji saistībā ar piekļuvi pārnesamam finansējumam.

55 Šāda nevienlīdzība rada netiešu diskrimināciju, kas ir aizliegta ar Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu, ja vien tā nav objektīvi pamatota. Šādā gadījumā tai ir jābūt arī piemērotai, lai īstenotu attiecīgo mērķi, un tā nevar pārsniegt šī mērķa sasniegšanai vajadzīgo (skat. it īpaši 2010. gada 16. marta spriedumu lietā C-325/08 *Olympique Lyonnais*, Krājums, I-2177. lpp., 38. punkts).

56 Šajā gadījumā Nīderlandes Karaliste norāda divus iemeslus, kas varētu pamatot strīdīgo nosacījumu par dzīvesvietu. Pirmkārt, tas ir nepieciešams, lai izvairītos no nesaprātīga finansiālā sloga, kas varētu ietekmēt pašu šī atbalsta režīma esamību. Otrkārt, tā kā attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma mērķis ir sekmēt studijas ārpus Nīderlandes, minētais nosacījums nodrošinot, ka pārnesamu finansējumu saņem tikai tie studenti, kas bez šī finansējuma studētu Nīderlandē.

57 Attiecībā uz pamatojumu, kas ir balstīts uz papildu slogu, kurš izrietētu no nosacījuma par dzīvesvietu nepiemērošanas, ir jāatgādina, ka, kaut arī budžetāra rakstura apsvērumi var būt dalībvalsts sociālās politikas izvēles pamatā un ietekmēt sociālās aizsardzības pasākumu, ko tā vēlas pieņemt, raksturu vai apjomu, tie tomēr paši par sevi neveido mērķi, uz kura sasniegšanu šī politika ir vērsta, un tādējādi nevar attaisnot migrējošu darba ņēmēju diskrimināciju (šajā ziņā skat. 2003. gada 20. marta spriedumu lietā C-187/00 *Kutz-Bauer*, *Recueil*, I-2741. lpp., 59. punkts, un 2005. gada 10. marta spriedumu lietā C-196/02 *Nikoloudi*, Krājums, I-1789. lpp., 53. punkts).

58 Ja atzītu, ka budžetāra rakstura apsvērumi var pamatot atšķirīgu attieksmi pret migrējošiem darba ņēmējiem un valsts darba ņēmējiem, tas nozīmētu, ka tik būtiska Savienības tiesību noteikuma kā nediskriminācijas pilsonības dēļ principa piemērošana un piemērošanas joma varētu atšķirties laikā un telpā atkarībā no dalībvalstu finansiālā stāvokļa (šajā ziņā skat. 1994. gada 24. februāra spriedumu lietā C-343/92 *Roks* u.c., *Recueil*, I-571. lpp., 36. punkts, kā arī 2003. gada 11. septembra spriedumu lietā C-77/02 *Steinicke*, *Recueil*, I-9027. lpp., 67. punkts).

59 Nīderlandes Karaliste tomēr norāda, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā *Bidar* Tiesa par likumīgu atzina mērķi ar nosacījuma par dzīvesvietu palīdzību ierobežot tā atbalsta saņēmēju loku, no kura ir paredzēts segt citu dalībvalstu izcelsmes studentu uzturēšanās izdevumus, lai nodrošinātu, ka šī atbalsta piešķiršana nekļūst par nesaprātīgu slogu uzņemošajai dalībvalstij. Šī judikatūra ir apstiprināta iepriekš minētajā spriedumā lietā *Förster*.

60 Jānorāda, ka lietās, kurās tika taisīti iepriekš minētie spriedumi *Bidar* un *Förster*, Tiesai bija jālemj par nosacījumiem par dzīvesvietu, ko attiecīgā dalībvalsts bija izvirzījusi, lai piešķirtu mācību stipendiju studentiem, kuri ir citu dalībvalstu pilsoņi un kuriem nav migrējoša darba ņēmēja vai viņa ģimenes locekļa statusa.

61 Kaut arī Tiesa ir atzinusi, ka uzņemošā dalībvalsts attiecīgajiem studentiem varētu likt pierādīt zināmas pakāpes integrāciju šajā valstī, lai viņi varētu saņemt mācību stipendiju, tomēr ir jāsecina, ka Tiesa to ir darījusi tikai pēc tam, kad bija konstatējusi, ka uz ieinteresētajām personām neattiecas Savienības tiesību normas par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, proti, Regula Nr. 1612/68 (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Bidar*, 29. punkts, kā arī lietā *Förster*, 32. un 33. punkts).

62 Tāpat arī 2004. gada 7. septembra spriedumā lietā C-456/02 *Trojani* (Krājums, I-7573. lpp.) Tiesa – pirms tā pārbaudīja, vai dalībvalsts pilsonis, kam nebija pietiekamu līdzekļu, varēja atsaukties uz savu pilsoņa statusu un tiesībām, kuras atzītas LESD 21. pantā, lai citā dalībvalstī izmantotu sociālās palīdzības pasākumu, – vispirms lika valsts tiesai veikt faktiskas pārbaudes, kas vajadzīgas, lai novērtētu, vai attiecīgajam pilsonim bija darba ņēmēja statuss LESD 45. panta nozīmē.

63 Kaut arī iespēja, ko Tiesa atzina dalībvalstīm, ja vien tās bija izpildījušas atsevišķus nosacījumus, pieprasīt citu dalībvalstu pilsoņiem zināmas pakāpes integrāciju to sabiedrībā, lai varētu saņemt sociālās priekšrocības, piemēram, finansiālu atbalstu izglītībai, attiecas ne tikai uz situācijām, kurās attiecīgā atbalsta pieprasītāji ir ekonomiski neaktīvi pilsoņi, prasība izpildīt *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā paredzēto nosacījumu par dzīvesvietu, lai pierādītu vajadzīgo integrāciju, principā esot nepiemērota attiecībā uz migrējošiem un pārrobežu darba ņēmējiem.

64 Tas, ka tiek nošķirti, pirmkārt, migrējoši darba ņēmēji un viņu ģimenes locekļi un, otrkārt, Savienības pilsoņi, kas lūdz piešķirt atbalstu un kas nav ekonomiski aktīvi, izriet no 24. panta Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvā 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un – labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.). Kaut arī pēdējās minētās tiesību normas 1. punktā ir noteikts, ka pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņemošajā dalībvalstī, ir vienlīdzīga attieksme "atbilstīgi Līguma darbības jomai", tās 2. punktā ir precizēts, ka dalībvalsts attiecībā uz personām, kas nav darba ņēmēji, pašnodarbinātas personas, personas, kuras saglabā šādu statusu, vai to ģimenes locekļi, var ierobežot mācībām paredzēto līdzekļu piešķiršanu stipendiju vai studiju kredītu veidā studentiem, kas nav ieguvuši pastāvīgas uzturēšanās tiesības.

65 Runājot par migrējošiem un pārrobežu darba ņēmējiem, tas, ka viņi ir piekļuvuši kādas dalībvalsts darba tirgum, principā rada pietiekamu integrācijas saikni ar šīs valsts sabiedrību, kas viņiem ļauj tajā pretendēt uz vienlīdzīgas attieksmes principa piemērošanu salīdzinājumā ar valsts darba ņēmējiem sociālo priekšrocību ziņā. Šis princips ir piemērojams ne tikai visiem darba un nodarbinātības nosacījumiem, bet arī visām priekšrocībām, kas – vai nu ir, vai nav saistītas ar darba līgumu – vispārīgi ir atzītas valsts darba ņēmējiem lielākoties viņu darba ņēmēju statusa dēļ vai vienkārši tādēļ, ka viņu parastā dzīvesvieta ir valsts teritorijā (skat. it īpaši 1998. gada 12. maija spriedumu lietā C-85/96 *Martínez Sala*, *Recueil*, I-2691. lpp., 25. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Vācija, 39. punkts).

66 Integrācijas saikne izriet no tā, ka ar nodokļu iemaksām, ko migrējošais darba ņēmējs maksā uzņemošajā dalībvalstī atbilstoši darbam, kuru viņš veic, viņš piedalās arī šīs valsts sociālās politikas finansēšanā un tādējādi viņam ir jāgūst no tās labums ar tādiem pašiem nosacījumiem kā valsts darba ņēmējiem.

67 Šis secinājums ir apstiprināts Regulas Nr. 1612/68 preambulas trešajā apsvērumā, saskaņā ar kuru darbaspēka mobilitātei Savienībā ir jāgarantē darba ņēmējam iespēja uzlabot savus dzīves un darba apstākļus, kā arī jāveicina sociālā stāvokļa uzlabošana, vienlaicīgi ļaujot apmierināt dalībvalstu tautsaimniecību vajadzības.

68 Runājot par Nīderlandes Karalistes minēto ļaunprātīgas izmantošanas risku, kas izriet īpaši no īstermiņa darbu veikšanas tikai, lai iegūtu pārnesamu finansējumu, ir jāuzsver, ka jēdzienam "darba ņēmējs" LESD 45. panta nozīmē Savienības tiesībās ir sava autonoma piemērojamība un tas nevar tikt interpretēts šauri. Par "darba ņēmēju" ir uzskatāma ikviena persona, kam ir reāla un efektīva nodarbošanās, izņemot nodarbošanos, kas ir tik niecīga, ka tā ir tikai mazsvarīga un papildu nodarbošanās. Saskaņā ar Tiesas judikatūru darba attiecību raksturīga iezīme ir tā, ka persona noteiktu laiku citas personas labā un tās vadībā sniedz pakalpojumus, pretī saņemot darba samaksu (skat. it īpaši 1986. gada 3. jūlija spriedumu lietā 66/85 *Lawrie-Blum*, *Recueil*, 2121. lpp., 16. un 17. punkts, kā arī 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-345/09 *van Delft* u.c., Krājums, I-9879. lpp., 89. punkts).

69 Ņemot vērā iepriekš minēto, Nīderlandes Karalistes paredzēto mērķi novērst nesaprātīgu finansiālo slogu, nevar uzskatīt par primāru vispārējo interešu apsvērumu, kas var attaisnot nevienlīdzīgu attieksmi pret Nīderlandes darba ņēmējiem un citu dalībvalstu darba ņēmējiem.

70 Nīderlandes Karaliste uzskata, ka *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā paredzētais nosacījums par dzīvesvietu var būt likumīgs, pamatojoties uz objektīvu pamatojumu, kas nav mērķis novērst nesaprātīgu finansiālo slogu. Pārnesama finansējuma mērķis esot arī palielināt studentu mobilitāti, mudinot viņus studēt ārpus Nīderlandes. Šīs studijas ne vien papildinot studentu zināšanas, bet arī radot priekšrocības Nīderlandes sabiedrībai kopumā un īpaši Nīderlandes darba tirgum.

71 Ir skaidrs, ka mērķis sekmēt studentu mobilitāti ir vispārējo interešu mērķis. Šajā ziņā pietiek uzsvērt, ka tas ir daļa no rīcības, kas LESD 165. pantā ir uzticēta Savienībai izglītības, arodmācību, jaunatnes un sporta politikas jomā. Turklāt no Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikuma par pārrobežu mobilitāti Kopienā izglītības un apmācības nolūkā: Eiropas Mobilitātes kvalitātes harta (OV L 394, 5. lpp.) preambulas 1. apsvēruma izriet, ka mobilitāte izglītībā un apmācībā ir personu pārvietošanās brīvības neatņemama daļa un viens no galvenajiem Eiropas Savienības rīcības mērķiem.

72 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, Nīderlandes Karalistes minētais pamatojums par studentu mobilitātes sekmēšanu ir primārs vispārējo interešu apsvērums, kas var pamatot nediskriminācijas principa pilsonības dēļ ierobežojumu.

73 Tomēr, kā ir norādīts šī sprieduma 55. punktā, tiesiskais regulējums, kas var ierobežot Līgumā garantēto pamatbrīvību, piemēram, darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, var būt pamatots tikai tad, ja tas ir piemērots, lai nodrošinātu leģitīma mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs tā sasniegšanai.

74 Runājot par *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā paredzētā nosacījuma par dzīvesvietu piemērotību, Nīderlandes Karaliste norāda, ka šis nosacījums ir garantija, ka pārnesamu finansējumu saņem tikai tie studenti, kuru mobilitāte ir jāsekmē.

75 Apgalvojot, ka noteikums par "3 no 6 gadiem" ir nepieciešams, lai pārnesamu finansējumu saņemtu tikai viena konkrēta studentu kategorija, Nīderlandes Karaliste ir balstījusies uz diviem pieņēmumiem.

76 Pirmkārt, Nīderlandes atbalsta režīms studijām ārpus Nīderlandes esot paredzēts studentiem, kas dzīvo Nīderlandē un kas, šim režīmam nepastāvot, studētu šajā dalībvalstī. Savukārt studentiem, kas nedzīvo Nīderlandē, pirmā doma esot studēt savas dzīvesvietas dalībvalstī un tāpēc mobilitāte netiktu sekmēta. Studenta dzīvesvietas dalībvalsts, neatkarīgi no tā, vai tā ir Nīderlandes Karaliste, gandrīz automātiski noteiktu dalībvalsti, kurā viņš studēs.

77 Otrkārt, uzsverot ieguvumus, ko sniedz politika, kura sekmē studentu mobilitāti, nodrošinot zināšanu papildināšanu, ko studijas ārpus Nīderlandes sniedz ne tikai studentiem, bet arī Nīderlandes sabiedrībai un nodarbinātības tirgum, Nīderlandes Karaliste sagaida, ka studenti, kam ir piemērojams minētais režīms, pēc studiju beigšanas atgriezīsies Nīderlandē, lai tajā dzīvotu un strādātu.

78 Kā tika norādīts šī sprieduma 43. punktā, Nīderlande ir arī atzinusi, ka dažiem migrējošu darba ņēmēju bērniem var būt tendence studēt Nīderlandē neatkarīgi no tā, vai viņi tajā dzīvo. Tomēr ir jāatzīst, ka šī sprieduma 76. un 77. punktā norādīto apstākļu mērķis ir atspoguļot situāciju, kādā atrodas lielākā daļa studentu.

79 Līdz ar to ir jākonstatē, ka *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā paredzētais nosacījums par dzīvesvietu ir piemērots, lai sasniegtu mērķi sekmēt studentu mobilitāti.

80 Jāpārbauda vēl, vai šis nosacījums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.

81 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts iestādēm, veicot tādu pasākumu, kas ietver atkāpi no kāda Savienības tiesībās paredzēta principa, katrā konkrētajā gadījumā ir jāpierāda, ka šis pasākums ir piemērots izvirzītā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai. Attaisnojošajiem iemesliem, uz ko dalībvalsts var atsaukties, ir jābūt papildinātiem ar šīs valsts veiktā pasākuma piemērotības un samērīguma analīzi, kā arī ar precīzu informāciju, kas var pamatot tās argumentāciju (2005. gada 7. jūlija spriedums lietā C-147/03 Komisija/Austrija, Krājums, I-5969. lpp., 63. punkts, kā arī 2010. gada 13. aprīļa spriedums lietā C-73/08 *Bressol* u.c., Krājums, I-2735. lpp., 71. punkts).

82 Tādējādi Nīderlandes Karaliste uzņemas ne tikai pienākumu pierādīt, ka attiecīgais valsts pasākums ir samērīgs ar izvirzīto mērķi, bet arī pienākumu norādīt apstākļus, kas var pamatot šādu secinājumu.

83 Savā iebildumu rakstā Nīderlandes Karaliste apgalvoja, ka nav neviena noteikuma, kas tik efektīvi aizsargātu intereses, ar kurām ir pamatots *WSF 2000*. Nosacījums par valsts valodas zināšanām vai par to, ka ir jābūt Nīderlandē iegūtam diplomam, neesot efektīvs līdzeklis, lai sekmētu attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētā mērķa sasniegšanu. Šī dalībvalsts uzskata, ka papildus tam, ka šādi nosacījumi radot diskrimināciju pilsonības dēļ, šiem kritērijiem esot nozīme tikai tad, ja tie attiecas uz studijām Nīderlandē.

84 Šajā ziņā ir svarīgi norādīt, ka, lai Nīderlandes Karaliste varētu izpildīt pienākumu pierādīt, ka nosacījums par dzīvesvietu nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, nepietiek, ka šī dalībvalsts tikai atsaucas uz diviem alternatīviem pasākumiem, kuri pēc šīs pašas valsts domām ir vēl diskriminējošāki nekā *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā paredzētais nosacījums.

85 Protams, Tiesa jau ir atzinusi, ka pierādīšanas pienākums nevar nozīmēt to, ka dalībvalstij pozitīvā veidā ir jāpierāda, ka neviens cits iespējamais pasākums neļauj tādos pašos apstākļos sasniegt izvirzīto mērķi (2009. gada 10. februāra spriedums lietā C-110/05 Komisija/Itālija, Krājums, I-519. lpp., 66. punkts).

86 Tomēr, kā ģenerāladvokāte to ir norādījusi secinājumu 158. punktā, Nīderlandes Karalistei vismaz bija jāpierāda, kāpēc tā izvēlējās tā saukto noteikumu par "3 no 6 gadiem", nevis jebkuru citu reprezentatīvu elementu. Šajā ziņā ir jānorāda, ka šim noteikumam piemīt pārāk ekskluzīvs raksturs. Nosakot konkrētus uzturēšanās laikposmus attiecīgās dalībvalsts teritorijā, tā sauktais noteikums par "3 no 6 gadiem" dod priekšroku elementam, kas nebūt nav vienīgais, kurš norāda uz patieso attiecīgās personas un minētās dalībvalsts starpā esošās saiknes pakāpi.

87 Tādējādi ir jākonstatē, ka Nīderlandes Karaliste nav pierādījusi, ka *WSF 2000* 2.14. panta 2. punktā paredzētais nosacījums par dzīvesvietu nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu šajā tiesiskajā regulējumā izvirzīto mērķi.

88 No tā izriet, ka šī valsts tiesību norma rada nevienlīdzīgu attieksmi pret Nīderlandes darba ņēmējiem un migrējošiem darba ņēmējiem, kas dzīvo Nīderlandē vai ir nodarbināti šajā dalībvalstī kā pārrobežu darba ņēmēji, kas ir pretrunā LESD 45. pantam un Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktam.

89 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jākonstatē, ka, migrējošiem darba ņēmējiem un viņu apgādājamiem ģimenes locekļiem izvirzot nosacījumu par dzīvesvietu, proti, tā saukto noteikumu par "3 no 6 gadiem", lai viņi varētu iegūt pārnesamu finansējumu, Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir paredzēti saskaņā ar LESD 45. pantu un Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu.

Par tiesāšanās izdevumiem

90 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Nīderlandes Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un šai dalībvalstij spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) migrējošiem darba ņēmējiem un viņu apgādājamiem ģimenes locekļiem izvirzot nosacījumu par dzīvesvietu, proti, tā saukto noteikumu par "3 no 6 gadiem", lai viņi varētu iegūt finansējumu augstākās izglītības iegūšanai ārpus Nīderlandes, Nīderlandes Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir paredzēti saskaņā ar LESD 45. pantu un Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulas (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1992. gada 27. jūlija Regulu (EEK) Nr. 2434/92, 7. panta 2. punktu;

2) Nīderlandes Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]